Közösségi irányítású helyi fejlesztések lehetőségei a Vidékfejlesztési Programban

Szajbert Ákos
Munkaszervezet vezető
Dél-Nyírség, Erdőspuszták LEADER Egyesül
Helyi Akciócsoport

Nyíradony
2015. Szeptember 25.

„A projekt a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat Elnökségének javaslata alapján, az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap társfinanszírozásában megvalósuló intézkedések Irányító Hatóságának jóváhagyásával készült.”

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1303/2013/EU RENDELETE 33-35. cikk

34. cikk: Helyi akciócsoportok

- **(1) Helyi akciócsoportok dolgozzák ki és hajtják végre a közösségvezérelt Helyi Fejlesztési Stratégiákat.**
- A tagállamok határozzák meg a helyi akciócsoportok szerepét és a vonatkozó programok végrehajtásáért felelős hatóságokat a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiát érintő valamennyi végrehajtási feladatot illetően. (Vidékfejlesztési Program, IH- Agrár-vidékfejlesztésért Felelős Államtitkárság)
- **(…) (3) A helyi akciócsoportok feladatai a következőket tartalmazzák:**
- **A)** a helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítése
- **B)** kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása
- **C)** összhang biztosítása a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiával,
- **D)** pályázati felhívások vagy folyamatban lévő projektbenyújtási eljárás előkészítése és közzététele,
- **E)** támogatási kérelmek befogadása és értékelése;
- **F)** műveletek kiválasztása és a támogatás összegének rögzítése,
- **G)** monitoring.
- **(4)** A (3) bekezdés b) pontjának sérelme nélkül a helyi akciócsoport lehet kedvezményezett, és a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiával összhangban műveleteket hajthat végre.

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1303/2013/EU RENDELETE 33-35. cikk

- ***35. cikk:*** **A közösségvezérelt helyi fejlesztés ESB-alapokból (Európai Strukturális és Beruházási Alapok) történő támogatása**
- **(1)** A közösségvezérelt helyi fejlesztésre szánt, az érintett ESB-alapokból történő támogatás kiterjed:
  - **A)** az <u>előkészítő támogatás költségeire</u>,
  - **B)** <u>helyi fejlesztési stratégia végrehajtására</u>;
  - **C)** <u>együttműködési tevékenységek előkészítésére és végrehajtására;</u>
  - **D)** <u>működési költségekre</u>;
  - **E)** <u>a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégia szervezésére</u>

Dél-Nyírség, Erdőspuszták LEADER Egyesület

- Az Egyesületet 117 tag alapította meg (2012. június 4.):
  - a vidéki területeken történő változások támogatása,
  - a gazdálkodási tevékenység nem mezőgazdasági tevékenységek felé történő diverzifikálása,
  - a nem mezőgazdasági ágazatok fejlesztése,
  - a foglalkoztatás elősegítése,
  - az alapszolgáltatások javítása, beleértve az információs és kommunikációs technológiákhoz való helyi hozzáférést,
  - és a vidéki területeket vonzóbbá tevő beruházások végrehajtása révén a gazdasági és társadalmi visszaesés és a vidék elnéptelenedése felé mutató tendenciák visszafordítása érdekében.
- A LEADER Helyi Akciócsoportok működéséről szóló 54/2011. (VI. 10.) VM rendelet alapján VFF/436/2013. iktatószámú határozatban a Dél-Nyírség, Erdőspuszták LEADER Egyesületet az Irányító Hatóság LEADER Helyi Akciócsoportként 2013. február 15. napjától elismerte.
- A Dél-Nyírség, Erdőspuszták LEADER Egyesület Helyi Akciócsoport Helyi Vidékfejlesztési Stratégiája a 2013-as HVS felülvizsgálat után, Irányító Hatóság 51/2013. számú (VI.5.) közleményével került elfogadásra és meghirdetésre.

Dél-Nyírség, Erdőspuszták LEADER Egyesület – Helyi Akciócsoport

- Új Magyarország Vidékfejlesztési Program III. tengelye keretében **641.214.582 Ft**-tal tudtuk támogatni a helyi önkormányzatokat, civil szervezeteket, egyházakat és vállalkozásokat.
- Az ÚMVP IV. (LEADER) tengelye esetében meghirdetett hét intézkedésünk keretében pedig 43 projektre, összesen **172.571.682 Ft** támogatással tudtuk segíteni a helyi szereplőket.
- A 2014-2020-as programozási időszakban Egyesületünk kibővült illetékességi területtel (5 település csatlakozása) a legnagyobb területű Helyi Akciócsoporttá vált az országban (jelenleg már több mint 150 tag).

Támogatások megoszlása településenként – gesztorok fontossága

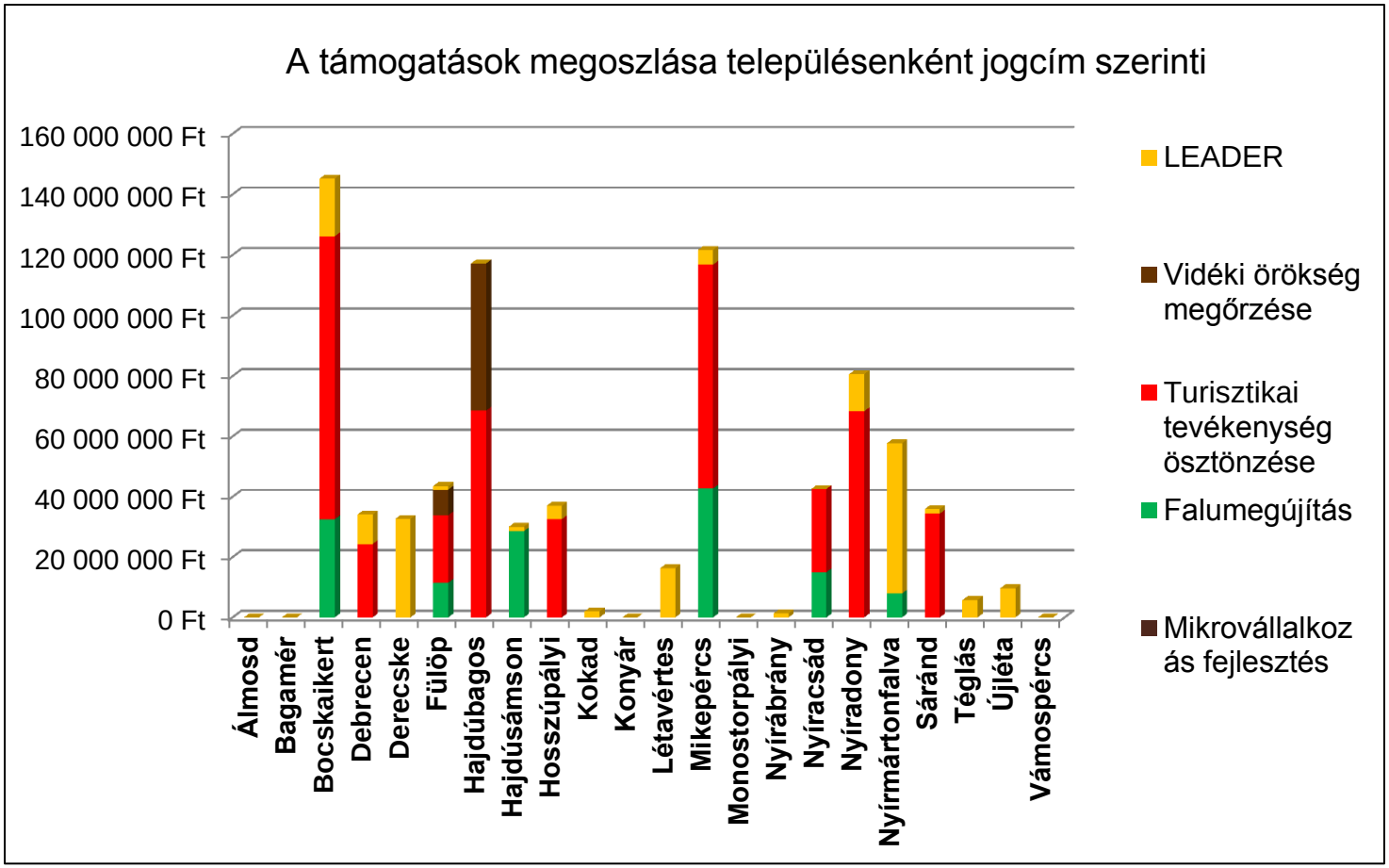

A Vidékfejlesztési Program keretei

Merev tengelyek helyett rugalmas prioritások

1. A **tudásátadás és az innováció** előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben.
2. A **versenyképesség és életképesség** fokozása a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében.
3. Az **élelmiszerlánc szervezésének és a kockázatkezelésnek** a mezőgazdaság terén történő előremozdítása.
4. A mezőgazdaságtól és erdészettől függő **ökoszisztémák állapotának helyreállítása**, megőrzése, javítása.
5. Az **erőforrás-hatékonyság előmozdítása**, alacsony CO2 kibocsátású és az éghajlatváltozás hatásaihoz alkalmazkodni képes gazdaság irányába történő elmozdulás támogatása.
6. A **társadalmi befogadás előmozdítása**, a szegénység csökkentése és a gazdaság fejlesztése a vidéki térségekben.

Új Vidékfejlesztési Program fő célkitűzései

Munkahelyteremtés

• a vidéki munkahelyek megőrzése, számának növelése, a munkavállalás feltételeinek javítása

Kis–, és közepes méretű gazdaságok előnyben részesítése

• foglalkoztatásban betöltött szerepük

Fenntarthatóság, klímavédelem

• energiahatékonyság növelése, energiafüggőség csökkentése

VP források (300Ft/€)

Cikk/ kód	Intézkedés/alintézkedés/művelet megnevezése	Teljes közkiadás (Milliárd Ft)
14. cikk	Tudás transzfer és információs akciók	8,62
15. cikk	Tanácsadási szolgáltatás, üzemvezetési és helyettesítési szolgáltatások	13,63
16. cikk	Minőségi rendszerek mezőgazdasági termékekre, élelmiszerekre	10,07
17. cikk	Beruházás tárgyi eszközökbe	458,2
18. cikk	Mezőgazdasági termelő potenciál helyreállítása/megelőzés	6,30
19. cikk	Mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztése	60,03
20. cikk	Alapvető szolgáltatások és falumegújítás vidéki területeken	73,06
21-26. cikk	Beruházások erdőterületek fejlesztésébe és erdő-megújításba	209,13

VP források (300 Ft/€)

Cikk/kód	Intézkedés/alintézkedés/művelet megnevezése	Teljes közkiadás (Milliárd Ft)	d
29. cikk	Ökológiai gazdálkodás	63,24	
30. cikk	Natura 2000 és Víz Direktíva kifizetések	61,36	
31. cikk	Kifizetések természeti és egyéb sajátos hátrányokkal küzdő térségekben	22,86	
33. cikk	Állatjólét	43,53	
34. cikk	Erdő-környezetvédelem /genetikai erőforrások	15,50	
35. cikk	Együttműködés alapú fejlesztések	15,34	
36. és 37. cikk	Mezőgazdasági kockázatkezelés (pü. eszközei)	28,59	
42-44. cikk EMVA	LEADER (Helyi Fejlesztési Stratégiák és megvalósítás)	57,53	
	Technikai segítségnyújtás	26,13	
	Ebből MNVH funkciók	18,65	

VP - LEADER programra vonatkozó SWOT megállapítások

Erősségek:

1. Jelentős táji, (népi-) épített, tárgyi és szellemi örökség.
2. Helyi közösségi együttműködési előzmények.
3. Jelentős kapacitással rendelkező vidéki közösségi intézményi háttér.
4. Közösségfejlesztésre felkészült szakember gárda.

Gyengeségek:

1. Alacsony együttműködési hajlandóság, innovációs teljesítmény és tudástranszfer.
2. Alacsony szintű horizontális és vertikális együttműködések.
3. A gazdaságokban és feldolgozó vállalkozásokban a korszerű vállalkozási és általános gazdaságvezetési ismeretek és szemlélet hiánya.
4. Fosszilis energia-függőség és gyenge energiahatékonyság vidéken
5. Jelentős és tovább növekvő területi fejlettségi különbségek
6. Fiatalok és képzettek elvándorlásának veszélye a vidéki területekről
7. Vidéki vállalkozások alacsony száma és jövedelmezősége.
8. Helyi gazdaságfejlesztési és civil aktivitás hiánya.
9. Az országos átlaghoz képest alacsony foglalkoztatottság és jövedelemszint a vidéki térségekben.
10. Az aktív korú inaktívak koncentrációja a vidéki területeken.
11. Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok alacsony fokú integrációja.
12. Vidék infrastruktúra-ellátottsága, helyi alapvető szolgáltatások szintje alacsony.
13. A különböző fejlesztéspolitikai rendszerek, tervek egymással és a szakmai rendszereknek nem megfelelő az összehangolása.
14. A táji, térségi és birtok szintű együttműködések gyakorlata és rendszere nem alakult ki, szétszabdalt, versengő vidéki fejlesztések.
15. A táji és ökológiai adottságokat figyelmen kívül hagyó gazdálkodás, az alkalmazkodás jó gyakorlata nem terjed, talajt, vizeket és a biológiai sokféleséget károsító művelési gyakorlat.
16. Csökken a mezőgazdaság élőmunkaigénye, népességeltartó képessége.
17. Alacsony fokú helyi aktivitás és mobilitás
18. Alacsonyfokú a diverzifikáció.
19. Alacsony szintű helyi termelés, feldolgozás és értékesítés
20. A vidék és a város korábbi szoros kapcsolatának átalakulása, nem csak a termelés, fogyasztás, hanem a társadalmi és kulturális kapcsolatok tekintetében is.

Lehetőségek:

1. Az innováció, a tudástranszfer és az együttműködési kultúra felértékelődése.
2. Extenzív termelésben rejlő lehetőségek.
3. Növekvő fogyasztói bizalom a hazai és helyi termékek iránt.
4. Növekvő igény a magasabb hozzáadott értékű, jobb minőségű termékek iránt.
5. Réspiacok, növekvő különleges fogyasztói igények (GMO és adalékmentes, különleges összetételű, kényelmi élelmiszerek).
6. Helyi élelmiszerek és kézműves termékek iránti igény növekedése.
7. Bekapcsolódás a regionális termékgyártási stratégiába, jó gyakorlatok átvétele, bemutatási lehetősége.
8. Fogyasztói tudatosság erősödése.
9. A helyi megújuló energiatermelés térnyerése és jobb hatásfokú technológiák.
10. Helyi adottságokra, értékekre alapozott turisztikai potenciál.
11. A vidéki térségek potenciális lakóhelyként történő felértékelődése a magasan képzett városi fiatalok, az idősebb (nyugdíjas) korosztály, valamint a megélhetési, lakásfenntartási nehézségekkel küzdők körében.
12. A „jó kormányzás‖ szemléletének és gyakorlatának felértékelődése.
13. A helyi közösségek felelősségtudatának és együttműködési készségének erősödése.
14. Vannak fiatalok, akik a vidéki életet és a gazdálkodást választják
15. Növekvő foglalkoztatottság a munkaigényes ágazatokban (elsősorban állattenyésztés, kertészet, agrár-környezetgazdálkodás, élelmiszer-feldolgozás, erdőgazdálkodás) megvalósuló fejlesztések által
16. A szociális gazdaság, helyi termékek, helyi piac, közösség által támogatott mezőgazdaság stb. esetében egyre erősödő európai és globális igény.

Veszélyek:

1. Magasan képzettek elvándorlása.
2. A termelés visszaszorulása, foglalkoztatási, megélhetési feszültségek vidéken és az ágazatban.
3. Elhúzódó gazdasági válság az eurózóna egyes tagállamaiban.
4. A kiskereskedelem globális koncentrációjának további erősödése.
5. Import energia-függőség fennmaradása vagy növekedése, nehezen tervezhető árakon.
6. A hagyományos életformákból fakadó tudások eltűnése.
7. A helyi kulturális örökség háttérbe szorulása.
8. A takarékos és hatékony erőforráskihasználás szempontjainak mellőzése, a táji alkalmazkodás szempontjainak figyelmen kívül hagyása.
9. A társadalmi és térbeli egyenlőtlenségek további növekedése.
10. A támogatási rendszer piactorzító, egyenlőtlenségeket erősítő negatív hatásai.
11. A támogatási rendszer növekvő adminisztrációja.
12. Szürke- és feketegazdaság nagy súlya.

M19 INTÉZKEDÉS

LEADER HELYI FEJLESZTÉSRE (KÖZÖSSÉGVEZÉRELT HELYI FEJLESZTÉSRE) IRÁNYULÓ TÁMOGATÁS

(Vidékfejlesztési Program 658. oldal

8.2.15. FEJEZET)

LEADER helyi fejlesztési stratégiák kidolgozása – 19.1.

- **nagyobb hangsúlyt fektet a Helyi Fejlesztési Stratégiák minőségére (**stratégiai fókusz, helyi szükségletek, újszerűség, VP-ben felsorolt fókuszterületek megjelenése)
- előkészítő támogatás nyújtása (kapacitásfejlesztés, megalapozó vizsgálatok, a HFS közösségi tervezés eszközeivel történő elkészítésének finanszírozása)
- HFS-ek **kiválasztási folyamatába beépített részletes értékelés**
- A Helyi Akciócsoport (LEADER Egyesület) működési finanszírozása egyszerűsített módon + dolgozhat „kifelé” = helyi fejlesztési „ügynökség”
- 6-8 MFt

Müködés:

- Nagyobb hangsúly kapnak kap a helyi közösségek aktivizálása és segítése a HFS céljainak megfelelő projektek kialakításában és megvalósításában
- **elszámolások egyszerűsítése**

Helyi Fejlesztési Stratégiák megvalósítása - 19.2.

- IV. Tengely LEADER program „utódja”
- HFS megvalósításához kapcsolódó támogatás
- Központilag meghatározott fejlesztési forrás
- Stratégiai céljainak megfelelően – HACS-ok által kialakított műveletek és támogatási konstrukciók alapján (IH-val együttműködés)
- Szakmai/tartalmi értékelés a HACS-ok feladata

Működési és animációs költségek támogatása - 19.4.

- HACS-ok és munkaszervezeteik eredményes működéséhez támogatási eszköz
- Operatív és személyi költségek, monitoringhoz és értékeléshez kapcsolódó költségek
- Stratégia megvalósításának előkészítéséhez, műveletek kidolgozásához
- Pályázatok előkészítéséhez (fórum, rendezvény) és tanácsadáshoz
- 15 %

A helyi akciócsoportok együttműködési tevékenységeinek előkészítése és megvalósítása - 19.3.

Nemzetközi együttműködések megvalósítása: Az alintézkedés (19.3) **célja** részben a közvetlen gazdálkodási együttműködési lehetőségek távolabbi térségekkel való kibővítésének előmozdítása a HACS-ok közreműködésével, vagy a vidéki térségek számára *hasznos* **gazdálkodási, közszolgáltatás-szervezési** vagy egyéb ***<u>együttműködési modellek</u>*** megismerése, meghonosítása vagy elterjesztése.

A helyi szereplők térségen kívüli kapcsolatrendszerének bővítése során előtérbe kerül a **nemzetközi tudásmegosztásban** megszerezhető **kompetenciák** fejlesztése. Az együttműködési projektek nem korlátozódhatnak kizárólag tapasztalatcserére, azoknak minden esetben olyan ***alkalmazható* eredménye** kell legyen, amelynek létrejöttéhez az együttműködésben résztvevő partnerek mindegyike bizonyíthatóan hozzájárult, illetve eredményeiből minden partner részesül .

Projekt finanszírozási könnyítések

- Előleg igénybe vehető (max. 50%)
- használt, egyedi azonosítóval rendelkező tárgyi eszközök, valamint saját teljesítés elszámolhatósága
- De-minimis támogatások (kis-értékű)
- Megfelelő HFS-ben való alátámasztás esetén 50 M Ft-ot meghaladhatja a projekt
- HACS területén egy településen max. a források 20%-a használható fel

VP és DNYE LEADER

- 22-ről 27-re emelkedett az illetékességi területhez tartozó települések száma:
  - Esztár, Kismarja, Pocsaj, Tépe – Bihar- Sárrét Vidékfejlesztési Egyesület
  - Hajdúhadház – megváltozott lehatárolási kritériumok, országos lefedettség
- Forrásunk: előreláthatóan a LEADER HACS-ok maximális keretére leszünk jogosultak: 1 100 millió Ft
- Támogatási összegek: max 240 000 euró/projekt
- Tervezés megkezdése ---- CÉL: 2016. március 31! (Projektötlet gyűjtés előzetes megkezdése: 1. turnus 2015. október 1-ig)
- Eddig beérkezett projektötletek

„Helyi vidékfejlesztési Ügynökség„

Új időszak, új kihívások - új készségeket igényel

- Kapcsolatépítés, kapcsolatok ápolása, megfelelő tudások, készségek

- pro- aktív működés: helyi szükségletekre „projekt-generálás”, aktív közreműködés
- Felelős költség-gazdálkodás, állandó újratervezés

- Hiteles működés (helyben verhetetlen ár/érték arány)

„Ez is HELYI termék/szolgáltatás, munkaerő = tessék velük dolgoztatni!” – Lantos Gergely

Aktualitások - Várható menetrend

- Jelenleg: 2007-2013 időszak zárása (végbeszámolók elkészítése, ellenőrzések) – 2015.10.31.
- Akkreditált iroda megszűnte, feladatmódosulás – MVH delegálási szerződés felbontása és Helyi Fejlesztési Ügynökség
- HFS kidolgozásának kezdete – HFS pályázat várhatóan 2015.október 31-ig, indulás ~2015. november 15.
- HFS forrás (mértéke), és ütemezése (melyik évben mennyit akarunk kipályázatni)
- HFS elfogadása 2016. március 31.-2016. szeptember 30.
- Pályázatok ideje 2016 nyarától
  - Eljárásrend: Szakmai értékelés a HACS feladata – HBB
  - A pályázat formai értékelése - MVH

Ajánlott irodalom, dokumentumok

- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1303/2013/EU RENDELETE (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről
- Vidékfejlesztési Program
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara – Vidékfejlesztési Program Kézikönyv
- Palyazat.gov.hu

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Elérhetőségek:

- Munkaszervezeti iroda címe:
  4254 Nyíradony, Kossuth utca 38.
- Tel.: 36/30/252-1890
- E-mail: delnyirsegleader@gmail.com
- Web: http://www.dnyeleader.eu